

UKRAINIAN LABOR NEWS

Published semi-weekly by the Ukrainian Labor News Ass'n
cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man.

Subscription per year \$4.00
Telephone: St. John 1465.

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

часопис для робочого люду — виходить два рази на тиждень:
В СЕРЕДУ І СУБОТУ.

Видає Створене "Українських Робітничих Вістей".

Передплата на рік \$4.00

Адреса:—

UKRAINIAN LABOR NEWS
cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Непоміщені в газеті рукописи не звертають ся, хіба що дописуваль вразно зазначити, що бажде звороту своєї рукописи на слухай її непоміщеня та залучити поштову марку на її пересилку.

СТАРИ ТЕМИ І СТАРИ ТА НОВІ БРЕХНІ.

В минулому числі "Українських Робітничих Вістей" ми обіцяли, що про далішні брехні "Українського Голосу" в статті "Розаляда маланка молоко зі збанка" поговоримо другим разом. Отже продовжуємо наводити ті брехні "Укр. Голосу". І так пише даліше "Укр. Голос" в згаданій статті:

"Що до того, чи Петлюра продав Галичину Польщі, то в "Українській Голосі" так багато вже про це писало ся, що прямо соромно ще раз це саме повторити. Ми лиш пригадаємо, що Галичину заняли польські війська на припоручення найвищої ради мирової конференції в червні 1919 р., а Петлюра дійшов до якогось (!) порозуміння з польським правительством як в глибоку осінь того самого року. В виду сего на заваді, що Петлюра продав Галичину Польщі, вистарить звинятити, чи можна продати те, чого чоловік не має? Власне й те, чому Петлюра не мав Галичини. Рішення найвищої ради мирової конференції було несправедливе і йому можна було оперти ся і як би Українці були не дали Пользам знати Галичину, то найвища рада була би втерла собі ніс і сказала би, що її рішення було настільки непорузане. Найвища рада не раз в такий спосіб плавала собі в ліпше. Але поставити ся проти найвищої ради могли Українці лише тоді, як би мали до діла тільки з самою Польщею. Тимчасом Українці були пригноблені вояками на два боки, з одного боку з Польщею, з другого боку з — совітською Росією. Коли Українці натискали на Польщу, тоді совітські російські війська бігли Українців з заду; коли Українці обертали ся проти російських військ, тоді Польща наступала даліше в Галичину. В такий спосіб совітська Росія допомагала Пользам зайти Галичину. Проти Польщі зачала совітська Росія воявати доверта вліпшише, коли Польща показала за надово великий апетит на українські та білоруські землі, які Росія вперто вважала за свої. Але й тоді совітська Росія нічим ніколи не проявила бажання відірвати Галичину від Польщі."

Правду каже "Укр. Голос", що йому соромно повторити те, що він писав в обороні Петлюри за запродане ним Східної Галичини шляхоцької Польщі. Бо кожний і найменше очитаний робітник знає, що Петлюра продав Польщі Галичину і пішов на службу до польської шляхти, а "Укр. Голос" стараєт ся зробити з чорного біле і каже, що сему неправда. Розумієт ся, що та брехня йому не удеветь ем і тому йому соромно повторити її, так як кожний бачити, що се чорна брехня і більше нічого. Тимбише, що як "Укр. Голос" пише брехати в обороні Петлюри і шляхоцької Польщі, то навіть такий великий "український діяч", як др. Лозинський зараз доказує "Укр. Голосови", що Петлюра таки продав Польщі Східну Галичину. Отже як не буде соромно для "Укр. Голосу" повторити свої брехні?

Даліше "Укр. Голос" пригадає, коли польські війська заняли Галичину, а коли "Петлюра дійшов до якогось порозуміння з польським правительством". Сим хоче "Укр. Голос" сказати, що навіть як Петлюра зрік ся на рік Польщі Східної Галичини, то се не мало ніякої вартости, бо польські війська заняли Галичину в червні 1919 р., а Петлюра добив офіційно торгу з Польками коштом Сх. Галичини і інших українських земель "аж в глибоку осінь того самого року".

А ще даліше "Укр. Голос" пише, що "совітська Росія помогла Пользам зайти Галичину", бо "коли Українці натискали на Польщу, тоді совітські російські війська бігли Українців з заду", хоч зараз даліше признає, що "коли Українці обертали ся проти російських військ, тоді Польки наступали даліше в Галичину".

Тимчасом річ мала ся трошка інакше. І заняті польськими військами Галичини на припоручення аліантів відбуло ся не в червні 1919 р. і не без впливу Петлюри, і Петлюра доводив "до порозуміння" з польською шляхтою трошка вчаснійше, як в осени 1919 року, і не Совітська Росія помогла Пользам зайти Галичину, але помогли Полькам зайти Галичину таки самі Петлюра і Петрушевич. Ось послухаймо, що говорять факти.

Галицька армія під проводом Петрушевича почала масово переходити з Галичини через ріку Збруч на Україну дня 16. липня 1919 року. Так пише др. Осип Назарук, який був з тою армією, в своїй книжці "Рік на Великій Україні". А вже депеша з Копенгаги під датою 28. липня принесла вістку, що ціла Галичина находить ся в руках Польків. Отже не могли польські війська зайти Східної Галичини в червні 1919 року, як се пише "Укр. Голос".

Даліше, Петлюра вів коншахти з польськими панями не аж в глибоку осінь 1919 року, але ще тоді, коли йшла кровова боротьба між галицькою армією і польськими військами о Східну Галичину. Ось що писала відеська "Боротьба" з 20. січня 1920 року в статті "Торги українським народом Галичини":

"Петлюрівський уряд заляцая ся до польської куртизани ще в часі, коли український народ Галичини купав ся у власній крові, в страшний боротьбі з польсько-антантською силою. Вже тоді сили у Варшаві Курдунівський, який, як каже "Kurjer Polski", "сповняв в Польщі функції офіційного представника уряду Петлюри". Вже тоді почали ся торги над українською Галичиною".

Со злочинну роботу продовжала потім т. зв. назвичайна місія з Пилипчуком на чолі, яка вже стала перебувала у Варшаві.

Знова депеша з Лондону під датою 30. вересня 1919 року принесла вже першу вістку, що на підставі договору, заключеного між Україною і Польщею, Петлюра зрікаєт ся всіх претенсій до Східної Галичини. Подібного змісту повинні почали від тоді приходити вчаснійше.

Що Петлюра вів торги з польською шляхтою ще за дово до "глибокої осені" 1919 року, як се пише "Укр. Голос", свідчать слідуючі слова д-ра Осипа Назарука, Петрушевичового "міністра" і дорадника, сказані зглядно написані в його книжці п. н. "Рік на Великій Україні":

"Замічу ще одну важку обставину, про яку одначе зважаний я словом і докладніше про неї писати ще не можу: ПЕТЛЮРА МАВ ЗВ'ЯЗОК З ПЛІСУДСЬКИМ ШЕ ТОДІ, КОЛИ ПРО СЕ НИКОМУ НЕ СНИЛО СЯ".

Чи не ясно, коли то се Петлюра вів коншахти з польськими панями коштом Галичини?

Тепер про "поміч" Совітської Росії Полькам з занятю Галичини.

Той сам др. Назарук пише в своїй книжці "Рік на Великій Україні", що як він в останнє вийхав дня 8. липня 1919 року

з Кам'янця Подільського до Галичини, то праїхавши там домідав ся, що "УКРАЇНСЬКІ більшовики з Києва знов прислали умови союзу з нами", себто з Петрушевичом. Значить, українське більшовицьке правительтво в Києві хотіло заключити з Петрушевичом і галицькою армією "союз проти Польщі і Румунії", як пише даліше Назарук в згаданій книжці. Але на цю свою пропозицію українське більшовицьке правительтво "відповіді не одержало, хоч з заходу вже прийшли вісті, що справа Галичини погребана".

Ось власні слова Назарука, що находив ся в таборі Петрушевича, які свідчать, що українські більшовики хотіли годити ся з Петрушевичом і помочи йому прогнати Польків з Галичини, але пан "диктатор" не був навіть ласкав відповісти на пропозицію українського більшовицького правительтва.

"Така мішна була гіпноза сили антанті" — каже Назарук. "Ділав і опір Петлюри", котрий "по два рази в добу приїздив до Диктатора (Петрушевича) з просьбою о допомогу проти більшовиків".

І ось тому Петрушевич не відповів нічого на пропозицію українського більшовицького правительтва щодо заключення союзу а рішив ся в Боршевці перейти на Збруч.

Тимчасом, як каже даліше Назарук в своїй книжці, — "В дійсності сам факт получення з більшовиками БУВБИ НАПЕВНО ПРОГНАВ ПОЛКІВ В ПАНІШ ДАЛЕКО ЗА СЯН".

Ось хто винен, що галицька армія під проводом Петрушевича покинула Галичину на поалу польським біогвардійцям і пішла за Збруч на Україну, бити разом з петлюрівцями українськими більшовиків, які хотіли помочи Галичанам визволити Галичину від польсько-шляхоцьких наїздників!

Той галицької армії, як подає Назарук, перейшло за Збруч "поверх сто тисяч". Назарук пише про сей перехід дослівно слідуюче:

"Галицькі частини пересували ся відразу з протибольшовицького на протибільшовицький фронт. Тільки перетомлені пішли на відпочинок."

В історії воєн мабуть не було такого парадоксу, щоб армія, прогнана жорстоким ворогом з рідного краю, пішла за раз боротися за проти нього сил, ЯКА В ДАНУ ХВИЛЮ МОГЛА І ХОТІЛА ПІТИ ЗАМІСЬ З НЕЮ ПРОТИ ПІ ТЯЖКОГО ВОРОГА".

Чи треба ще долавати що до сих слів? Ось так виглядають брехні "Укр. Голосу" про те, що "совітська Росія помогла Полькам зайти Галичину".

Петлюри треба подякувати за те, що він в час найбільшої боротьби галицької армії з польськими військом о Сх. Галичину вів тайні коншахти з польськими панями і потім намовив Петрушевича, щоби він забрав галицьку армію з "польської фронту" і повів її проти українських робітників і селян. Петрушевичови треба подякувати за те, що він дав ся намовити Петлюри се все зробити. А на українських більшовиків треба кинути камінем, бо вони пісяв слів Назарука могли і ХОТІЛИ йти разом з галицькою армією проти польсько-шляхоцьких наїздників і сам факт здуки їх з галицькою армією був би напевно прогнав Польків в паніш далеко за Сян.

Даліше "Укр. Голос" йде так далеко з брехнею, що відважить ся писати, що Совітська Росія почала воявати проти Польщі, а не Польща почала воявати проти радянських республік, як в дійсності було. Хіба в редактора "Укр. Голосу" така вже капустина голова, що він не памятає, як ПІлсудскі і Петлюра видавали "маніфести до українського народу", в яких сповіщали, що йдуть "визволити" Україну від "московських окупантів"? Так кожний і найтемнійший робітник знає, що перше ПІлсудскі зі своїми бандами напав на Україну, а Петлюра показав йому дорогу, а не радянські війська напали на Польщу. То вже пізнійше червоноарміїці прогнали з України і ПІлсудского і Петлюру і пігнали ся за ними аж до Польщі. То у редактора "Укр. Голосу" нема вже ні крихти ні чести, ні сорому, що він відважить ся так в білий день робити з білого чорне, а з чорного біле? Куди не говорити, а сего вже і для такої темної душі, як редактор "Укр. Голосу" за богато.

І останнє речене з зачитованого на початку уступу з "Укр. Голосу" є цілковито брехливе. Каже "Укр. Голос", що "совітська Росія нічим ніколи не проявила бажання відірвати Галичину від Польщі". Чорна петлюрівська брехня і більш нічого. На сю брехню скажемо коротко, що для Галичини було навіть утворене особіне радянське правительтво, яке урядувало в Галичині підчас заняття її Червоною армією в літі 1920 року. Даліше, в Галичині заводились були тоді трудові школи і різні радянські установи. Чи се все свідчить, що "Росія (зглядно радянські республіки) нічим ніколи не проявила бажання відірвати Галичину від Польщі"? То Петлюри треба подякувати, що Галичина не зїстала відірвана від Польщі, бо його "козаків" воявали проти радянських військ за те, щоби Галичина остала при Польщі. Се признає навіть др. Лозинський і сего ніяк не заперечить сам "Укр. Голос". Так, Петлюри треба за се подякувати, а також і "Укр. Голосови", який тоді морально попірав Петлюру а нині його за те обороняє.

На сім ми на сей раз закінчимо, а про далішні брехні "Укр. Голосу" поговоримо в слідуючому числі.

ВИЩЕ ШКІЛЬНИЦТВО НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Житєві факти сильнійші за всякі брехні. Нічого не зроби вже дещо і в "Укр. Роб. Вістях". Але ось в тій самій "Укр. Трибуні" з 4. січня читавемо статю п. н. "Про вищі школи на Україні". Справді цікава статя. Автор сеї статі взяв собі за ціль сказати дещо про вищі школи, тобто про університети на Радянській Україні. Ну і щож сказати? Чи є такі університети на Радянській Україні, чи нема? А если є, то кілько і в яких містах? А даліше, як вони функціонують і чи зрусифіковані, або тільки тепер зрусифікують ся.

Знаючи, яку "симпатію" плекає "Укр. Трибуна" серед своїх читачів до радянської влади на Україні, ми певні того, що автор статі "Про вищі школи на Україні" не мав на думці представити читачам гарний світлий розвиток тої школи під невисною йому радянською владою. Протинно, він мав на думці представити розвиток вишого шкільництва на Україні під радянською владою в найтемнійшій світлі. А тимчасом ми бажали-б, щоби українська чорносотенна преса в Канаді, яка заповнює свої

шпальти передруками з "Укр. Трибуни", передрукувала і статю "Про вищі школи на Україні". А покищо, ми самі наведемо деякі уступи з тої статі, зазначивши ще раз, що сю статю містять газета, яка з всіх укр. чорносотених газет найбільш ворожо відносить ся до радянської влади на Україні. В тій статі читаємо:

"На великій Україні (в межах Наддніпрянщини) до сього часу функціонувало вісім університетів, а саме: в Києві, Харкові, Одесі, Ніжині на Чернігівщині, Кам'янці на Подолі, Полтаві, Катеринославі та в Криму. З них чотири — Київ, Харків, Одеса і Ніжин — засновані ще московським урядом, а чотири — Кам'янець, Полтава, Катеринославі та Крим — се діти революції, себто засновані після 1917 року.

Зі старих університетів найкраще функціонує київський університет, який утворив ся з університетів б. св. Володимира й державного українського. Також є найбільше з них зуркційованим: так на медичному факультеті процент дисципліни, що викладають ся українською мовою досягає 80, а решта 20 відс. на московській мові. На інших факультетах — правничому, історико-філозофічному та фізико-математичному — процент викладів на українській мові мало-що перевищує 60. На українізацію сього університету дуже впливала Українська Академія Наук, бо майже всі академіки викладають ті чи інші дисципліни на сім університеті."

Харківський університет зуркційований не більше, як на третину. Але є надія, що укрійнізація сього університету піде швидким темпом з часу заснування в Харкові наукового товариства ім. Шевченка (1920 р.), головою якого є відомий український вчений академик проф. Багалій. Наукова праця в харківському університеті ведет ся слабше ніж в Київському, за браком професури та за малою кількістю студентів."

Одеський університет, хоч порівнюючи з іншими університетами України, крім київського, провадить свою наукову працю на сей час цілком задовольнюючо, має повний склад професури та й достіть студентства, але з боку українізації стоїть на самому останньому місці. Причиною сьому є те, що на йому скупився з Москвовщини та України вся консервативна професура, яка в свій час не могла виїхати з Денікинним в Вранглем і провадити весь час русифікаторську політику. Так що навіть старі професори сього університету — Українці (Слабченко, Гордієвський і ин.) не можуть почати виклади на українській мові, за виключенням предметів українознавства та ще кількох дисциплін. Більшість з одеських професорів — Українці переїзджують до інших університетів (Кам'янець, Київ и ин.)."

Українізація одеського університету "стоїть на самому останньому місці", — каже автор статі. Чому? Може радянська влада сему перешкадає? Знова таки ні. Причина, каже петлюрець, та, що в одеському університеті залишилась "консервативна російська професура, яка в свій час не могла виїхати з Денікинним в Вранглем". А деж поділа ся українська консервативна професура, а навіть "революційна"? Чому вона не залишилась в Одесі, та не вела своєї українізаторської роботи? О, ся "шанована" українська професура уважала, що для "українізації" університетів на Україні буде корисним, если вона при першій подуві революційного вітру вмігрує з України до Варшави, Відня, Праги і звідтам буде скадувати до більшовиків.

Про університети в інших містах в згаданій статі читаємо: "Що-ж торкаєт ся Ніжинського Університету, який перетворив ся з історико-філозофічного інституту ім. Безбородька, то він находить ся ще в стані переформованя і на думку Харкова мусить мати якісь певні завдання. Українізація в ньому находить ся приблизно в такому-ж стані, як і в Харкові.

З нових університетів найкраще функціонували Кам'янецький і Полтавський, а слабше Катеринославський. Кам'янецький, як і Полтавський, є цілком українські університети і виклади в них провадять ся виключно на українській мові".

Ось таке то можна часами вичитати в найбільше ворожій до радянської влади пресі. Описавши стан вищої школи на Україні і побачивши, що трохи задалеко зайхав, автор в дальшій тязі статі стараєт ся понизити сей стан ріжкими питомими чорносотенними поясненнями, але се сути річи не змінє.

Наприклад, говорючи про положенє в одеському університеті, де "провадять ся весь час русифікаторську політику", що навіть українські професори Слабченко і Гордієвський "не можуть викладати на українській мові" — автор статі тутже зазначає: "за виключенням предметів українознавства та ще кількох дисциплін".

Значить і на одеському університеті є поле для роботи, бо слова "ще кількох предметів" в устах чорносотенця треба о много ширше розуміти.

Але для нас вистарчає і того. Вистарчає навіть тих білоруських, скупеньких, в більшости навіть перелицьованих на свій чорносотенний лад фактів. Ми вміємо читати ваші, панове, "політичні-міркуваня" і між рядками.

Волинсьць.

ПІКВІДАЦІЯ НЕГРАМОТНОСТІ НА ПОЛТАВЩИНІ

На Полтавщині було вироблено такий план ліквідації неписьменности на 1921 рік: у сього числять ся там населеня 2,801,475 чол., з них неписьменних 75,5 відс., тобто 2,047,089 чол. Коли розкласти ліквідацію неписьменности на 5 років, то на рік припадає 409,918 чоловіка з них неземожного селянства 70 відс. — 287,000.

Галадо ся відкрити що року по губерні 3 тисячі шкіл, що мали би випускати по 90 чоловік на рік кожда школа. По повітах мало ся заснувати от скілько шкіл: Галицький повіт — 194 шк., Зіньківський — 190 шк., Кобелянський — 250 шк., Конградський — 342 шк., Лохвицький — 250 шк., Лубенський — 241 шк., Миргородський — 235 шк., Пирятинський — 250 шк., Полтавський — 290 шк., Прилуцький — 240 шк., Роменький — 238 шк.

Учителів для снх шкіл галадо ся підготувати на курсах, що їх треба було заснувати в кождім повітовім місті.

А також у Полтаві треба було відкрити курси для підготовки інструкторів — організаторів.

Вся ся праця вимагала коштів (шось з 1 1/2 мільярда карб.). І хоч кошторис було затверджено, але грошей не давали особливо на повіті.

Через се праця посувалася.

На зиму 1921—22 року підвідалі ліквідації неписьменности виробив такий план:

1. В першу чергу ліквідуєт ся неписьменність серед зорганізованого пролетаріяту (Профспілок, Червоної Армії, неземожного селянства). Серед такого пролетаріяту на Полтавщині числять ся 287.000 неписьменних.

2. Шкіл влаштуовуєт ся 3.000 що випускатиуть по 90 осіб на рік.

3. Міські школи повинні бути зорганізовані при кождій військовій частині, а також при кождій установі.

4. Вчителями для шкіл повинні бути всі громадяни, що здатні ліквідувати неписьменність.

5. На селлах осередками бо-

ротьби з неписьменністю повинні бути комезани, просвіти, а також гуртки комсомоду. ("Селянська Правда").

СЛОВО ДО ФАРМЕРІВ, УКРАЇНЦІВ.

Дорогі Товариші! Мене спонукала написати до вас снх кілька слів ваша байдужність до робітничої справи і взагалі до справи визволеня всіх поневолених.

На поклик "Укр. Роб. Вістей" о поміч робітничій пресі, майже всі робітники солідарно відкликнулись, але про нас, фермерів, шось мало було чути. На поклик о поміч голодуючим Приводжа знова-таки українські робітники свідомо поспішили з своєю широю помічю, не дивлячись на те, що многі з них через довший час находять ся без роботи. Тільки ми, фермери, не дуже спішимо, начеб се зовсім не наша справа, начеб се все для нас дієт ся не на землі, а десь на Марсі. Неже-ж ми, фермери, не чуємо голосу розпуки умиралочих з голоду людей? Тих людей, котрі чотири роки ведуть кроваву боротьбу за визволенє не тільки себе, але всіх поневолених з капіталістичного ярма? Всі ми, товариші фермери, бажамо бачити вільними своїх братів і самих себе, свій рідний край, а чи мого ми дати поміч тим бродягам, що борять ся за ту волю? Що борять ся за поліпшенє своєї долі, що хочуть бачити вільними всіх працюючих?

Так, ми давали, але ми не туди потрапили. Ті, кому ми так вірили і на кого надали ся жорстоко нас обманули, піло над нами наміслили ся. Товариші фермери! Коли ви бажаете собі і своїм дітям визволеня з капіталістичного ярма, коли ви бажаете визволеня своїм братам з ярма польської шляхти, то ви мусите помагати голідином борцям радянських республік, які чотири роки лють за нас і за наш край свою кров. Памятайте, товариші, що наша доля тісно звязана з долею радянських республік, і не тільки наша, але також і доля працюючих всіх країв.

Товариші фермери! Час вже пізнати, хто наш приятель, а хто вороги. Час вже зрозуміти, що ні Петрушевичі, ні Петлюри, ні їхні прихвостні з "Українського Голосу" не поможуть поліпшити нашу долю і визволити ту частину українських земель зпід неволи польської шляхти, яку вони туди запродали. Недалеко вже той час, коли працуючий народ Польщі і Галичини повстане проти спільного ворога — польської шляхти і піше її туди, куди російський післанцарі Керенського, а український гетьманів і отаманів. Працюючим масам Польщі і Галичини потрібна біде поміч борів радянських республік і вони їм дадуць по поміч.

Але тепер в радянських республіках велика нужда, брак одягу, брак поживи. Працюючі радянських республік просять нашої помічі. Поможіть же ми їм, товариші, в сн тяжку хвилю своїми щедрими жертвами! Ми, при нашій добрій волі, зможемо зробити їм много добра. Ми вратуємо много маленьких дітей від голодової смерті, ми утremo гірку слозу не одній нещасній матері, сини котрої положили свої голови на полю бою за волю всіх працюючих. Виповним же, товариші фермери, наш святій обовязок! Не жадім, коли буде вже пізно. Не жаліймо того нещасного долара, бо ми тисяч так чи инакше не збіємо. Крім долара, ми можемо помочи поживою, одягом і т. д. Товариші! Ми живемо в таких обставинах, що може і нам колись потрібно буде помочи. Я як один з вас, апелую до вашого розуму, до вашого серця: даймо поміч голодіим і умираючим борцям Приводжа! Сим ми сповнимо наш обовязок перед своїми братами. Товариші! Наші імена, наші жертви будуть записані не золотими, а огненними буквами в історії боротьби за освободженє всіх поневоленних.

М. Шестидесятій, Бівер Кросінг, Алта.